

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Kateřiny Filipové: „She or They?“
Genderové identity na mikroblogovací stránce Tumblr. Univerzita Pardubice, 2018.

Práce se soustředí na to, jakým způsobem utvářejí a vyjadřují uživatelé Tumblr především nebinární genderové identity a jak tyto uživatelé obecně pracují s binaritou genderu ve svých životech. Autor/ka předkládá informovaný přehled o genderové teorii s ohledem na performativitu genderu, výzkumy transgenderů a non-binary genderů. Všímá si dále jazykového aspektu, kdy pro non-binary osoby je obtížné vyrovnat se s nutností užívat jazyk binárním způsobem, přičemž u některých jazyků je binarita výraznější než u jiných. Práce je členěna do kapitol ilustrujících jednotlivá témata z terénu a čtenář postupně projde tématy jako je identita, tělo, jazyk, vztahování se ke společnosti, i když tato témata se samozřejmě prolínají.

Za nejzdařilejší kapitoly práce považuji ty, které se věnují jazyku, jazyk je ostatně i tématem závěrečné interpretační kapitoly popisující zejména interakci, v níž se genderová prezentace jednotlivce liší podle míry informovanosti okolí o jeho genderové identitě. Autor se domnívá, že performativita ne-binárního genderu je kvůli závislosti na proměnlivosti kontextu poměrně specifická a může dojít až ke čtyřem druhům interpretace. Zde se myslím práce dotýká něčeho podstatného. V tomto postřehu je čerpáno zejména z Judith Butler, která odděluje gender a prezentaci genderu. Navrhuji vést diskusi o následujícím tvrzení, které by mělo obsahovat určitou teoretickou inovaci ze strany autorky s. 94 „Performativita genderu Butler by tak v případě non-binary genderů mohla být pojata spíše ve smyslu genderové prezentace a její performativity v rámci dané společnosti (Butler 1990: 140).“ Další citace je ze s. 92: „West a Zimmerman, ale i Butler zdůrazňují roli společnosti, roli toho druhého na utváření genderu, ale troufám si říct, že v případě non-binary genderů, její vliv spočívá především v kontextu a ideologiích, které se s genderem a normami pojí.“ Zde vyvstává otázka, zda i v prezentacích ostatních genderů není podstatný kontext a ideologie...

Práce je založena na online výzkumu, v rámci kterého autor/ka oslovoval/a uživatele stránek a rozhovory získávala skrze Skype nebo chat. Celkem bylo získáno patnáct rozhovorů, zejména od zahraničních uživatelů, v nichž se objevuje mnoho kategorií non-binary genderů, neboť každému jednotlivci vyhovuje poměrně individuální kategorizace. Rozhovory jsou bohaté a přístup k informantům citlivý.

Práce je poměrně čtivá, i když je pro čtenáře někdy náročné pamatovat si charakteristiky jednotlivých patnácti informantů. V některých kapitolách se objevují neoznačené odstavce kurzívou popisující různé typy interakce non-binary osoby v genderově binárním prostředí - až po jejich přečtení čtenáři dojde, že jsou to viněty z osobní zkušenosti autora, jež je jinak v metodologické reflexi velmi otevřeně vysvětlena. Překlepy se objevují, zejména jsou zanedbány některé poznámky pod čarou. Část citace informanta Olli je použita dvakrát (s. 73, s. 50), není jasné, zda vědomě.

Práci i přes drobné výtky považuji za velmi zdařilou a originální a navrhuji hodnocení výborně.
V Praze, dne 6. 8. 2017,

Hana Synková

Synková